

VECHTEN VOOR HET BELOOFDE LAND

VECHTEN VOOR HET BELOOFDE LAND

Nederlanders in de
Amerikaanse Burgeroorlog
(1861-1865)

Wim van de Giesen

WalburgPers

Afbeelding omslag

Silas Coster (geboren: Sake Kooistra), 2e regiment Wisconsin Infanterie.

Tekstredactie

Han Strijk, Alphen aan den Rijn

Omslagontwerp

Erwin Bomans^{BNO} Leucq!, Hof van Twente

Ontwerp binnenwerk

Prezns – Marco Bolsenbroek, Zutphen

© 2018 Wim van de Giesen, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

© 2018 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

ISBN 9789462493131

NUR 680

INHOUD

Inleiding	6
Hoofdstuk 1. – De onverenigbare staten van Amerika	8
Hoofdstuk 2. – De emigratie naar Amerika van 1840 tot 1860	13
Hoofdstuk 3. – Het uitbreken van de burgeroorlog in 1861	20
Hoofdstuk 4. – Immigranten in de Amerikaanse Burgeroorlog	37
Hoofdstuk 5. – Het Westelijk Strijdtoneel in 1862	47
Hoofdstuk 6. – Het Oostelijk Strijdtoneel in 1862	60
Hoofdstuk 7. – Het Oostelijk Strijdtoneel in 1863	80
Hoofdstuk 8. – Het Westelijk Strijdtoneel in 1863	113
Hoofdstuk 9. – De burgeroorlog in 1864	130
Hoofdstuk 10. – Harde heelmeesters en strenge bewakers	151
Hoofdstuk 11. – Einde van de oorlog	163
Hoofdstuk 12. – Slot	175
Noten	177
Trefwoordenregister	182
Bibliografie	185
Nederlanders en hun regimenten in het leger van de Unie tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog	188

INLEIDING

De Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865) was de bloedigste oorlog in de geschiedenis van de Verenigde Staten. Dit conflict kostte ruim 600.000 soldaten het leven. Dit was gelijk aan 2% van de totale bevolking. Vandaag de dag zou dat neerkomen op zo'n 7 miljoen slachtoffers. Van deze 600.000 sneuvelden er 200.000 op het slagveld of bezweken aan hun verwondingen en overleden er 400.000 aan de gevolgen van opgelopen ziekten.

De primaire inzet van de meedogenloze strijd op leven en dood was het behoud van de Unie of de afsplitsing ervan door de Zuidelijke staten, die daarmee de slavernij wilden handhaven. De uiteindelijke overwinning van het leger van de Unie was voornamelijk te danken aan de grote overmacht (zowel in numeriek opzicht als qua technische toerusting, bewapening en bevoorrading) van het Noordelijke leger. Het Zuidelijke leger was maar half zo groot en kampte met een groot gebrek aan allerlei middelen. Hier was de uiterst effectieve blokkade van de Zuidelijke havens mede debet aan. Daar stond de vastberadenheid en vasthoudendheid van het Zuiden tegenover. De Confederatie beschikte bovendien over een briljante opperbevelhebber, generaal Robert E. Lee. Zijn voornaamste tegenstrever, tegen wie hij uiteindelijk het onderspit moest delven, was generaal Ulysses S. Grant, die van 1869 tot 1877 als achttiende president het Witte Huis bewoonde.

Een enigszins onderbelichte factor in de uitgebreide Engelstalige literatuur over dit onderwerp is de deelname in het leger van de Unie van de immigranten uit Europa, vooral uit Duitsland en Ierland. Samen met andere Europese landen, waaronder Nederland, telde het leger van de Unie zo'n half miljoen soldaten, die niet in de Verenigde Staten waren geboren. Hele regimenten bestonden uitsluitend uit Duitse of Ierse emigranten. De I-Compagnie van het 25ste Regiment Infanterie van Michigan bestond bijna geheel uit soldaten,

die in Nederland geboren waren. De andere Nederlanders zaten in andere regimenten van Michigan en daarnaast vooral in die van Iowa, Wisconsin en New York. In totaal ging het om zes à zevenhonderd voormalige landgenoten, die hun leven waagden voor President Lincoln. Slechts een enkeling voelde zich geroepen om de belangen van het Zuiden te verdedigen en daarvoor desnoods de hoogste prijs te betalen.

Met het einde van de oorlog kwam er nog geen einde aan de wederzijdse animositeit en onverzoenlijkheid, terwijl de afschaffing van de slavernij evenmin het einde betekende van discriminatie op grond van ras of huidskleur.

OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE VELDSLAGEN VAN DE AMERIKaanSE BURGEROORLOG

DE ONVERENIGBARE STATEN VAN AMERIKA

De bron van het bloedige conflict

De Amerikaanse Burgeroorlog begon op 12 april 1861, maar de wortels van dit gruwelijke conflict, dat aan honderdduizenden het leven kostte, dateerden van ver daarvóór. Al sinds de onafhankelijkheidsverklaring van 1776 en de vaststelling van de Amerikaanse grondwet in 1787, hielden zowel het begrip 'gelijkheid' als de verdeling van taken en bevoegdheden tussen de centrale overheid enerzijds en de decentrale staten anderzijds, de politieke gemoederen decennialang bezig. Deze discussie resulteerde in 1791 in de Bill of Rights, die de eerste tien amendementen aan de Grondwet toevoegde. De verdeeldheid over de zinsnede in de onafhankelijkheidsverklaring, dat hun schepper alle mensen gelijk heeft geschapen, leek bij voorbaat alle vormen van slavernij uit te sluiten, maar niets bleek minder waar. De oorspronkelijke opsteller van deze verklaring, Thomas Jefferson, was zich er zeer van bewust, dat de slavernij een wig zou kunnen drijven tussen de Noordelijke staten, waarin slavernij niet meer was toegestaan en de agrarisch georiënteerde Zuidelijke staten, voor wie de slaven een belangrijke productiefactor vormden. Jefferson had de hoop en verwachting, dat dit probleem zich in de loop van de tijd van zelf zou oplossen. De uitvinding in 1793 van de 'cotton gin' sloeg dit optimisme de bodem in. Met deze machine konden de katoenvezels en –zaadjes veel makkelijker en sneller van elkaar worden gescheiden dan met de hand. Dit beantwoordde de vraag of het houden van slaven nog rendabel was vooralsnog bevestigend. De afschaffing van de slavernij zat er, wat de Zuidelijke staten betrof, dus niet in. De fervente voorstanders daarvan, de abolitionisten, wilden niets liever, maar in 1860, het jaar waarin een nieuwe president moest worden gekozen, stond niet de afschaffing, maar juist de geografische uitbreiding ervan op de politieke agenda. De discussie spitste zich toe op de vraag of slavernij moest worden toegestaan in de nieuw te vormen staten in het westen. Jefferson had

er met zijn deal met Napoleon, de 'Louisiana Purchase' voor gezorgd, dat het grondgebied van de Verenigde Staten tweemaal zo groot was geworden en zich inmiddels uitstreckte van de Atlantische tot de Stille Oceaan.

Het Missouri Compromis en de Kansas-Nebraska Wet

De poging van Jefferson om slavernij al bij voorbaat uit te sluiten voor de nieuw te vormen staten leed schipbreuk in het congres. In 1820 werd het 'Missouri Compromis' gesloten, waarbij slavernij ook in de nieuwe staat Missouri was toegestaan. Om het aantal vrije Noordelijke staten gelijk te houden met het aantal Zuidelijke slavernijstaten vormde men in het Noordoosten de staat Maine, waar de slavernij niet was toegestaan. Dit wankel evenwicht kwam opnieuw onder druk te staan met de komst van de staten Kansas en Nebraska. De Kansas-Nebraska Wet van 1854 was bedoeld om deze gebieden rijp te maken voor de aanleg van de Transcontinentale Spoorweg en voor de vestiging van talloze pioniers en agrarische bedrijven. Deze wet maakte het zo moeizaam tot stand gekomen 'Missouri Compromis' weer ongedaan. De inwoners van deze gebieden mochten nu zelf beslissen over het al dan niet toestaan van slavernij. Dit veroorzaakte een massale verhuizing naar deze gebieden van voor- en tegenstanders van slavernij om aan dit referendum deel te kunnen nemen. Aanvankelijk waren de voorstanders aan de winnende hand, maar uiteindelijk en na veel politiek gekrakeel werd Kansas een vrije staat, dus een staat waarin slavernij verboden was. Voor het zo ver was braken er tal van ongeregelheden uit en vloeide er veel bloed van zowel voor- als tegenstanders van slavernij. De grootste verliezers van dit conflict waren de oorspronkelijke bewoners van dit gebied, de indianen. Zij moesten onder dwang plaats maken voor de blanke nieuwe bewoners terwijl zij het grondgebied al eeuwenlang bewoonden.

In politiek opzicht had deze gebeurtenis, die bekend stond als 'Bloedend Kansas' grote gevolgen. Het was volkomen duidelijk, dat de voor- en tegenstanders van slavernij onverzoenlijker tegenover elkaar stonden dan ooit tevoren. Het meest bizar bleek dit uit het meningsverschil tussen het congreslid Preston Brooks en senator Charles Sumner, dat op 22 mei 1856 verschrikkelijk uit de hand liep. Sumner was een fanatieke abolitionist uit Massachusetts, die geen goed woord over had voor alles wat met handhaving en uitbreiding van slavernij te maken had. Eventuele invoering daarvan in Kansas vergeleek hij met de verkrachting van een maagd. Deze woorden vatte Preston Brooks uit Zuid-Carolina als uitermate beledigend op. Hij sloeg vervolgens zijn wandelstok, voorzien van een gouden knop, kapot op het hoofd van Sumner. Het Zuiden bejubelde Brooks als een held en hij kreeg als dank

en aanmoediging 'om de klus af te maken' talloze nieuwe wandelstokken toegestuurd. De zwaar mishandelde Sumner moest zich onder doktersbehandeling stellen en kreeg na herstel op zijn beurt ook een ontvangst als een held in zijn thuisstaat.

De Kansas-Nebraska Wet was het geesteskind van de democraat Stephen A. Douglas, die daarover in een aantal speeches was aangevallen door het voormalig lid van het Congres uit Illinois, Abraham Lincoln. Dit gebeurde in september en oktober 1854. Tijdens de presidentsverkiezingen van 1860 zouden deze twee kempfanen opnieuw de degens kruisen. Douglas was lid van de hopeloos verdeelde Democratische partij. De Zuidelijke staten wilden niets van Douglas weten en kozen John C. Breckinridge als hun eigen kandidaat van wie ze zeker wisten, dat hij een fel voorstander was van de handhaving van de slavernij. Lincoln wist als tegenstander van de slavernij wel de eenheid binnen de Republikeinse gelederen te bewaren. Hij won de presidentsverkiezing door de kiesmannen van alle Noordelijke staten op één na achter zich te krijgen terwijl hij niet één kiesman in het Zuiden voor zich had weten te winnen. Lincoln, opgegroeid in de staat Kentucky, waar slavernij was toegestaan, was net als zijn ouders, een verklaard tegenstander van slavernij. Hij heeft ooit gezegd, dat *'als slavernij niet verkeerd is, dan is niets verkeerd.'* Hij kon zich ook niet herinneren, dat hij daar ooit anders over had gedacht.¹

De Fugitive Slave Act van 1850

De Zuidelijke staten waren overtuigde voorstanders van een relatief zwakke centrale overheid met zo weinig mogelijk macht om in te grijpen in de wetgeving en bevoegdheden van de staten. Hierop maakten ze echter graag één uitzondering met de Wet op Voortvluchtige Slaven (de 'Fugitive Slave Act') van 1850. Volgens deze wet mocht net zo lang gejaagd worden op de naar het Noorden gevluchte slaven tot zij weer gepakt en terugbezorgd waren bij hun oorspronkelijke eigenaren. Er zijn gevallen bekend van gevangenneming van gevluchte slaven, die al meer dan 20 jaar daarvoor hun vrijheid hadden verworven.² De professionele slavenjagers deinsden er niet voor terug om iemand te kidnappen, die een donkere huidskleur had in de veronderstelling dat hij of zij wel eens een gevluchte slaaf kon zijn. Het Noorden verafschuwde en boycotte deze praktijken evenals de wet waaruit ze voortvloeiden. Onder de felste tegenstanders van de slavernij, de abolitionisten, waren er ook, die geweld niet schuwden om hun doel te bereiken. Hun leider was John Brown, die op 16 oktober 1859 met behulp van 20 volgelingen het federale wapenarsenaal in Harpers Ferry, Virginia, overviel. Het was zijn bedoeling om

met de daar opgeslagen wapens een guerrillaoorlog te beginnen tegen de slavernij. Federale troepen onder bevel van kolonel Robert E. Lee en luitenant J.E.B. Stuart omsingelden het arsenaal en arresteerden John Brown en zijn handlangers. Lee en Stuart zouden na het uitbreken van de burgeroorlog een belangrijke rol spelen in het leger van de Zuidelijke Confederatie. John Brown maakte het begin van de burgeroorlog niet meer mee. De jury oordeelde hem schuldig aan moord, samenzwering en verraad. Het leven van John Brown eindigde aan de galg op 2 december 1859 in Charles Town, Virginia.³

De ondergrondse spoorweg

De meer gematigde abolitionisten zagen af van geweld, maar hielpen zo veel mogelijk gevluchte slaven om uit handen van de slavenjagers te blijven. Daarvoor hadden ze een uitgebreid netwerk ontwikkeld van vluchtroutes en hulp-posten, de zogenaamde ‘ondergrondse spoorweg’. Onder die abolitionisten bevonden zich ook de Nederlandse immigranten Cornelis Kuiper en Jan Ton, die zich in de omgeving van Chicago hadden gevestigd. De in Akersloot geboren Jan Ton had zich net als Cornelis Kuiper aangesloten bij een groep ‘afgescheidenen’ uit het Noord-Hollandse Krabbendam en emigreerde met hen in 1849 naar Amerika.

Jan Ton trouwde in 1853 met Aggie van der Seyde, waarmee hij een groot gezin stichtte. Ze kregen veertien kinderen. Hij kocht in 1859 een stuk land, waarop hij een boerderij bouwde. Hierin bood Jan de gevluchte slaven een veilig onderkomen totdat ze hun vrijheid tegemoet konden reizen naar Canada via de staat Indiana. In Canada was de slavernij al in 1833 afgeschaft en daar waren ze dus pas echt vrij en veilig. Op 6 maart 1857 deed het door uit het Zuiden afkomstige rechters gedomineerde Hooggerichtshof een opmerkelijke uitspraak. Het kwam de Zuidelijke staten tegemoet in de zaak, die was aangespannen door de voormalige slaaf Dred Scott. Hij had jarenlang samen met zijn inmiddels overleden eigenaar gewoond in gebieden, waar de slavernij verboden was. Daar was hij dus vrij man, zo meende hij. De terugkeer van zijn baas naar Missouri, waar de slavernij nog wel was toegestaan, kon hem die vrijheid niet meer ontnemen. De erfgenamen van zijn voormalige eigenaar waren het daar niet mee eens en spanden een rechtszaak aan, die zich voortsleepte tot de hoogste instantie. De uitspraak van 6 maart 1857 maakte van Dred Scott weer een slaaf, want, zo redeneerde de 79-jarige opperrechter Roger B. Taney, voorzitter van het Supreme Court: *‘Scott had helemaal het recht niet om te procederen. Slaven en bevrijde nakomelingen van slaven waren geen burgers, omdat in de tijd dat de Amerikaanse Grondwet werd*

geschreven, de zwarten meer dan een eeuw lang werden beschouwd als inferieure wezens [...] en wel inferieur in die mate, dat zij geen rechten hadden die de blanke man zou moeten respecteren. Slaven waren eigendom en slavenhouders hadden een absoluut recht om hun eigendom mee te nemen naar andere gebieden.' Deze uitspraak van het hoogste gerechtshof, was koren op de molen voor het Zuiden, maar wekte natuurlijk de woede van de tegenstanders van slavernij. De Noordelijke en Zuidelijke staten stonden sindsdien nog onverzoenlijker tegenover elkaar dan daarvoor al het geval was.⁴